

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Список використаних джерел:

1. Гром'як Р. Т. Літературознавчий словник-довідник. Київ : ВЦ «Академія», 2007.
2. Жугай В. Засоби мовної реалізації та функції гумору у німецькому кінематографі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. №30. С. 178–187.
3. Сняданко Н. Колекція пристрастей, або Пригоди молоді українки. Харків : Фоліо, 2006. 287 с.
4. McGhee P. Humor: Its origin and development. San Francisco: W. H. Freeman and Company, 1979. 251 с.

Вікторія Внучкова,

студентка Сумського державного університету

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ПОГОДНИМ КОНТЕКСТОМ

Вивчаючи іноземну мову студенти часто стикаються з проблемою розуміння та трактування фразеологічних одиниць. Фразеологізми – це ті особливі мовні одиниці, які зберігають та передають національно-культурну інформацію [3, с.72]. Вони є невід'ємною частиною мови, відображаючи уявлення народу про світ, його історію, культуру, традиції та світогляд.

Спосіб життя людей часто залежить від погоди за вікном. Тому можна знайти велику кількість фразеологічних одиниць присвячених погодним явищам, а оскільки ця тема буде актуальною завжди, то кількість ідіом буде лише збільшуватись з часом. Актуальність теми полягає у тому, що вивчення фразеологічних одиниць з погодним контекстом допомагає краще зрозуміти мову, її красу та виразність, а також використовувати їх у власному мовленні, роблячи його більш образним та емоційним. Метою розвідки є вивчення фразеологічних одиниць з погодним контекстом, а завдання полягає в аналізі національно-культурного контексту фразеологізмів та глибшому розуміння подій та явищ, які лягли в їх основу.

Тема погоди піднімається чи не в кожній розмові. Оскар Уайльд вважав, що розмови про погоду ведуть ті, кому бракує фантазії поговорити про щось інше. А Білл Брайсон казав, що найбільш примітне в цих розмовах те, що вони не мають нічого примітного [4]. Але саме спілкування на тему погоди допомагає побороти сором'язливість, почати розмову першим та перейти до обговорення більш важливих тем; або ж спосіб заповнити паузу чи відійти від незручної теми.

Варто зазначити що погода в Британії мінлива та непередбачувана, часто дощова і фразеологізмів пов'язаних з цим феноменом у мові досить багато. Ідіома *as right as rain*, яка використовується в неформальному спілкуванні у значенні «бути здоровим та гарно почуватись». У цьому фразеологічному виразі дощ розглядається як позитивне явище і може трактуватись як схильність британців бачити позитивні аспекти навіть у похмурих ситуаціях, уміння адаптуватись під різні погодні умови та життєві ситуації.

Аналогічний національно-культурний контекст має ідіома *come rain or shine* у значенні «щоб не відбулось», «у будь-якому випадку». *Save it for a rainy day* – фразеологізм, який вкотре підкреслює мінливість погоди та британський прагматизм. На випадок непередбачуваних обставин має завжди бути інший план або додаткові заощадження. Саме в подібній поведінці проявляється схильність до практичності та обережності притаманна британському народу.

А ось у наступних фразеологізмах дощ має негативну конотацію. У виразі *it never rains but it pours* дощ порівнюють з негараздами в житті, які так само як і дощова погода приходить раптово та на довгий період. Зазвичай чорна смуга в житті, яка супроводжується численними проблемами триває довгий період, впродовж якого негаразди сиплються на голову один за одним, так само як дощ. Фразеологічна одиниця передає відчуття пригніченості та втоми від чисельних труднощів, підкреслює важливість оптимістичного мислення та стійкості духу під час важкого періоду в житті.

Ідіоматичний вираз *raining cats and dogs* бере свій початок ще у XVII столітті коли вулиці були переповнені безпритульними тваринами, зокрема котами та собаками. Більшість з них помирили через голод та холод, а сильні

дощі змивали з вулиць трупи тварин. Про це явище згадував Джонатан Свіфт у одній зі своїх поем “*Dead cats, and turnip tops, come tumbling down the flood*” [2, с. 235]. Отже, цей метафоричний вираз має безпосереднє відношення до погоди та згаданих у фразеологізмі тварин й показує пристрасність британців до яскравих і виразних висловів, які ґрунтуються на власних спостереженнях та реальних подіях.

Ідіома *under the weather* пов’язана з морською тематикою та виражає стан хвороби або поганого самопочуття. Вважають, що моряки, які потерпали від морської хвороби лягали під флюгер, адже вірили, що перебування у цьому місці полегшить перебіг недуги. Фразеологічну одиницю в сучасному її значенні можна зустріти в різних фільмах та серіалах, наприклад “*Look, cliff, my father is under the weather, so I'm taking over, and he wasn't able to put out a call for volunteers, so we don't even have a team yet*” [1].

Часто фразеологічні одиниці з компонентом «погода» використовують для опису людських переживань. Яскравим прикладом є фразеологізм *calm before the storm*, яку можна зустріти не лише в англійській, а й у багатьох інших мовах. Ця ідіома означає період уявного спокою, який передує часу труднощів, конфліктів або негараздів. Вона вказує на приховану напругу та занепокоєння під вдаваним спокоєм. Протягом всієї історії люди спостерігали за світом природи в пошуках ознак небезпеки, що насувається. Ця ідіома відображає розуміння того, що період спокійної погоди може передувати руйнівному шторму. Етимологія вислову є доволі давньої, адже її можна знайти в одному з творів Шекспіра. Загалом, ідіома *calm before the storm* виходить за межі національних і культурних кордонів. Вона відображає універсальний людський досвід і слугує попередженням про необхідність бути готовими до майбутніх викликів.

Отже, англійська мова налічує безліч фразеологічних одиниць пов’язаних з погодою, які можна знайти як у літературних творах, так і у засобах масової інформації, серіалах та фільмах. Встановлено, що фразеологізми з погодним контекстом відображають культурні погляди, екологічні реалії та реакцію людини на метеорологічні явища. Зокрема найбільша частка проаналізованих

фразеологічних одиниць описує дощову погоду. Таким чином можна зробити висновок, що це погодні явище переважає в Британії і значним чином впливає на життя людей. Через метеоролінгвістичну призму ці фразеологізми ілюструють мовну адаптацію до кліматичної мінливості. Еволюція і стійкість фразеологізмів, пов'язаних з погодою, свідчать про міцні культурні зв'язки з природою. Аналіз цих мовних явищ розкриває складний взаємозв'язок між мовою, культурою та погодою, пропонуючи розуміння переплетіння людського досвіду та кліматичних впливів на еволюцію мови.

Список використаних джерел:

1. A Rose for Christmas. URL: https://www.imdb.com/title/tt6284950/?ref_=nv_sr_srsrg_0_tt_8_nm_0_q_A%2520Rose%2520for%2520Christmas (date of access: 21.04.2024).
2. Ford M. London. A History in Verse. Harvard University Press, 2015. 784 p. URL: <https://doi.org/10.4159/9780674273702> (date of access: 21.04.2024).
3. Галинська О. М. Фразеологізми як знаки культурної інформації. *Проблеми зіставної семантики*. 2011. С. 72–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pzs_2011_10%282%29__16 (дата звернення: 21.04.2024).
4. Геддес Л. Чому британці постійно говорять про погоду. BBC News Україна. 2017. 6 груд. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-42242233> (дата звернення: 21.04.2024).

Науковий керівник – Чуланова Г. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Сумського державного університету.